

BÃO NĂM 1984 Ở NGHĨA BÌNH

NGUYỄN NĂNG NHƯỢNG

NGUYỄN THỊ NHƯ HẠNH

Đài KTTV Nghĩa Bình

Năm 1984 là một trong những năm có nhiều bão ảnh hưởng tới Nghĩa Bình: 4 cơn. Đó là các cơn bão số 1, 7, 8 và 9. Mỗi cơn bão có một nét riêng biệt.

Sau đây lần lượt xem xét từng cơn bão.

1 — Bão số 1 (Vernan):

Ngày 8/VI một nhiễu động nhiệt đới đã mạnh lên thành áp thấp nhiệt đới (ATNĐ), hồi 13 giờ có vị trí trung tâm $12^{\circ} - 13^{\circ}N, 111^{\circ} - 112^{\circ}E$; sức gió mạnh nhất vùng gần trung tâm (V) cấp 6 - 7 và di chuyển theo hướng WNW. Nghĩa Bình chịu ảnh hưởng của ATNĐ nên trong ngày 8 mưa bắt đầu xảy ra ở nhiều nơi trong tỉnh. Ngày 9 ATNĐ tiếp tục di chuyển theo hướng NW và mạnh dần lên thành bão với V cấp 7 - 8. Trưa ngày 10 bão đi vào khu vực Quảng Nam Đà Nẵng - bắc Nghĩa Bình gây ra gió mạnh cấp 7 (xem hình 1).

Tại Quảng Ngãi khí áp xuống khá thấp, đạt 992.5mb lúc 10 giờ ngày 10; biển áp 24 giờ đạt - 13,3mb.

Gió mạnh nhất tại Hoài Nhơn 13m/s, tại Quảng Ngãi 9m/s.

Bão số 1 gây ra mưa ở hầu hết các nơi trong tỉnh. Riêng ngày 10 có mưa to đến rất to ở nhiều nơi; một số nơi như Sa Huỳnh, An Hòa, Bồng Sơn, Phụng Du, Hoài Ân có lượng mưa ngày 10 đạt 200 - 260mm.

Nơi có mưa lớn nhất là Phù Cát với tổng lượng mưa trong 3 ngày 8 - 10 đạt 325mm; Sa Huỳnh, An Hòa, Hoài Ân, Phụng Du, Bồng Sơn, Phù Mỹ mưa 200 - 300mm; các nơi khác có tổng lượng mưa trong 3 ngày phổ biến 60 - 200mm.

Nhìn chung, khu vực giữa tỉnh có mưa lớn nhất.

Lượng mưa do bão số 1 gây ra đã làm cho tổng lượng mưa trong tháng VI - 1984 vượt trung bình nhiều năm khoảng 50 - 300%.

Đây là đợt mưa lớn nhất trong mùa ít mưa 1984 ở Nghĩa Bình, tạo điều kiện thuận lợi cho lúa và các loại cây trồng khác phát triển tốt. Sau một thời kỳ khô hạn kéo dài, mưa lớn đã giải quyết được tình trạng hạn hán.

Tuy nhiên, do mưa lớn tập trung trong thời gian ngắn ở khu vực giữa tỉnh nên đã gây ngập úng một số nơi trũng ở vùng này, làm thiệt hại một số diện tích lúa và lạc đến kỳ thu hoạch; làm vỡ một số đập chắn nước trên sông Lại Giang.

Song nhìn chung thiệt hại không lớn lắm.

Bão ảnh hưởng tới Nghĩa Bình thường bắt đầu vào tháng IX, cho nên bão số 1 thuộc loại bão ảnh hưởng sớm tới khu vực này. Trong vòng 30 năm lại đây (1954 — 1984), các năm 1954, 1972, 1978 và 1981 có bão ảnh hưởng tới Nghĩa Bình trong tháng VI, chiếm tần xuất xảy ra 13%.

2 — Bão số 7 (Susan):

Ngày 10/X một ATNĐ hình thành ở biển Đông, V cấp 6 — 7. Hồi 7 giờ ATNĐ ở 12 20'N — 117,40'E; hướng di chuyển chủ yếu WNW — WSW. Ngày 12 ATNĐ mạnh lên thành bão, Vx cấp 9. Tối ngày 12 bão đi vào đất liền thuộc tỉnh Phú Khánh.

Vùng gần tâm bão đi qua đã quan sát được gió mạnh nhất cấp 7, giật cấp 9.

Sau khi đi vào đất liền, bão suy yếu nhanh chóng thành áp thấp và còn tiếp tục di chuyển theo hướng WSW (xem hình 1).

Bão số 7 ảnh hưởng chủ yếu tới Nghĩa Bình là mưa lớn. Mưa tập trung trong 3 ngày 12 — 14; riêng 2 ngày 12 và 13 có mưa to và rất to ở hầu hết các nơi trong tỉnh. Ngày 12 tại Qui Nhơn mưa 232mm; ngày 13 tại Giá Vực mưa 348mm; Trà Bồng, Sơn Giang, Đức Phổ, Vĩnh Kim mưa 200 — 270mm.

Tổng lượng mưa trong 3 ngày 12 — 14 tại Giá Vực 460mm; tại Trà Bồng, Sơn Giang, Nghĩa Hành, Đức Phổ, Phù Cát, Vĩnh Kim, Qui Nhơn mưa 300 — 370mm các nơi khác phổ biến 200 — 300mm.

Ngoại trừ một vài nơi cá biệt, có thể nhận thấy là bão số 7 gây ra mưa ở Nghĩa Bình lớn hơn các cơn bão số 1, 8 và 9 mặc dù cơn bão này không đổ bộ trực tiếp vào khu vực này.

Do mưa bão, đã xuất hiện một con lũ với biên độ lũ ở hạ lưu các sông khoảng 200 — 500cm; mực nước đỉnh lũ lên đến mức báo động 2 — 3.

3 — Bão số 8 (Warren)

Bão số 8 diễn biến khá phức tạp: Ngày 24/X một ATNĐ hình thành ở nam biển Đông, hồi 7 giờ ATNĐ có vị trí trung tâm ở vào khoảng 11 — 12°N, 115 — 116°E; V cấp 6 — 7. ATNĐ có xu hướng di dần lên phía bắc và mạnh dần lên thành bão. Trong các ngày 26, 27 bão hầu như ít di chuyển và cách bờ biển Nghĩa Bình khoảng 500km về phía đông, với Vx cấp 11; gây ra gió mạnh ở ngoài khơi Nghĩa Bình cấp 7 — 9, biển động rất mạnh. Rạng ngày 28 bão bắt đầu di chuyển với hướng gần ổn định về phía đông. Trưa ngày 29 bão lại di chuyển ngược lại theo hướng ổn định giữa W và WSW. Trong ngày 1/XI bão suy yếu thành ATNĐ và tiếp tục di chuyển theo hướng WSW rồi W. ATNĐ đi vào đất liền trong đêm 1 rạng ngày 2 ở nam Qui Nhơn gây ra gió mạnh cấp 6, giật cấp 7 ở vùng này và gây ra mưa vừa đến mưa to và rất to ở hầu hết các nơi trong tỉnh (xem hình 1).

Mưa do bão số 8 gây ra ở Nghĩa Bình trong 4 ngày 1, 4/XI. Mưa vừa đến mưa to và rất to xảy ra chủ yếu trong 2 ngày 1 và 2; các ngày 3, 4 chỉ còn mưa to đến rất to ở một số nơi miền núi.

Nơi có mưa lớn nhất là Cây Muồng, Văn Canh với tổng lượng mưa 4 ngày 400 — 430mm; Ba Lơ, Sơn Hà, Sơn Giang, Phù Cát 300 — 400mm; Trà Bồng, Giá Vực, Cồ Lũy, Đức Phổ, An Hòa, Qui Nhơn 200 — 300mm; các nơi khác có tổng lượng mưa trong 4 ngày phổ biến 150 — 200mm.

Nhìn chung vùng cực nam tỉnh và vùng núi bắc tỉnh có mưa lớn nhất.

Một cơn lũ đã xuất hiện với biên độ lũ khoảng 150—300cm ở hạ lưu các sông. Mực nước lũ ở hạ lưu các sông lên đến mức báo động 2,3.

Bão số 8 không gây thiệt hại gì đáng kể: lúc mùa và lúa tăng vụ đã thu hoạch xong, lúa vụ sau chưa cấy. Mặt khác do có mưa lớn, có điều kiện trữ nước cho các hồ chứa hấy còn ít nước.

(4) Bão số 9 (Agnes):

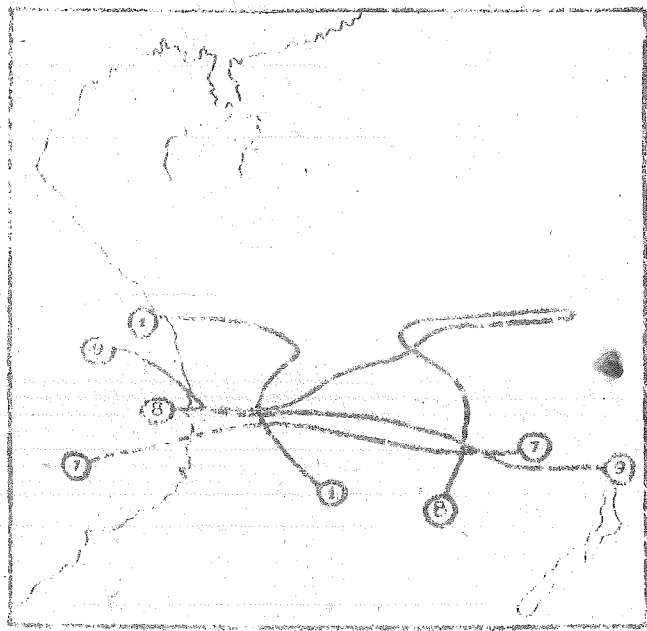
Bão số 9 với V_x cấp 16 vượt qua quần đảo Philippin đi vào biển Đông trong đêm 5 rạng ngày 6/IX và có suy yếu đi một ít, với V_x còn cấp 12. Hồi 1 giờ ngày 6 bão có vị trí trung tâm ở vào khoảng 11,5—12,5N; 119—120°E: cách bờ biển nam Trung bộ khoảng 1000km về phía đông.

Sau khi vào biển Đông bão tiếp tục di chuyển nhanh theo hướng ổn định giữa W và WNW, mỗi giờ trung bình đi được 25—30km, và lại mạnh lên đến cấp 14. Bão đi vào vùng biển ngoài khơi Nghĩa Bình—Phủ Khánh, gây ra gió xoáy cấp 12—13, biển động dữ dội.

Chiều ngày 7 bão đi vào vùng bờ biển nam Nghĩa Bình, gây gió xoáy cấp 11, 12, giạt trên cấp 12.

Tâm bão đi vào đất liền trong khoảng thời gian 16giờ30—17giờ30 ngày 7 ngang qua vùng Đê Di thuộc huyện Phú Cát.

Phạm vi ảnh hưởng gió mạnh của bão cỡ cấp 9 trở lên kéo dài từ Tam Quan đến đèo Cù Mông; từ Sa Huỳnh trở ra phía bắc tỉnh có gió mạnh cấp 6—7, giạt cấp 8.

Hình 1 — Đường đi của các cơn bão 1984 ảnh hưởng đến Nghĩa Bình

Sau khi vào đất liền bão tiếp tục di chuyển về phía tây đi sâu vào địa phận tỉnh Gia Lai — Kon Tum gây gió mạnh cấp 10 (xem hình 1).

Sau đây là một vài số liệu khí tượng ghi chép được trong khi có bão

Bảng 1 — Gió và khí áp tại Qui Nhơn ngày 7—XI

Giờ	Gió		Khí áp mực biển (mb)	Biến áp 24 giờ (mb)	Gió mạnh nhất giữa 2 quan trắc	
	Hướng	Tốc độ (m/s)			Hướng	Tốc độ (m/s)
10	NW	8	1006,4	- 7,3		
13	NW	20	998,3	-12,9	NW	>40
16	NW	24	988,6	-21,5	NW	>40
19	SSE	24	991,6	-19,9	W	>40
22	SSE	24	1004,5	- 6,6	NW	>40

Gió giật trên 40m/s quan sát được nhiều lần tại Qui Nhơn từ 13 giờ đến 23 giờ ngày 7.

Gió mạnh nhất trong cơn bão tại đảo Lý Sơn là 30m/s, tại Quảng Ngãi và Ba Tư 20m/s.

Khí áp mực biển thấp nhất tại Qui Nhơn 984,0mb xảy ra lúc 17 giờ 30 ngày 7.

b) Mưa:

Mưa do bão gây ra tập trung vào 3 ngày 7—9. Hai ngày 7 và 8 có mưa vừa đến mưa to và rất to ở hầu hết các nơi trong tỉnh.

Tổng lượng mưa trong 3 ngày 7—9 nhìn chung không lớn như mưa do bão số 7 và số 8 gây ra. Nơi có mưa lớn nhất là An Hòa với tổng lượng mưa 323mm; Trà Bồng, Châu Ổ, Ba Tư, Sơn Giang, Trà Khúc, Quảng Ngãi, An Chỉ, Nghĩa Hành, Đức Phổ, Hoài An, Bồng Sơn, Đề Di, Vĩnh Kim, Qui Nhơn 200—260mm; các nơi khác mưa phổ biến 100—200mm.

Bão số 9 là bão rất mạnh. Theo kết quả điều tra nhân dân, đây là cơn bão ảnh hưởng mạnh nhất tới Nghĩa Bình ít nhất là trong 55 năm gần đây.

Bão có sức tàn phá lớn, nặng nhất là ở các huyện phía nam tỉnh như Phù Mỹ, Phù Cát, Hoài Nhơn, Tuy Phước, An Nhơn, Tây Sơn và thị xã Qui Nhơn. Hàng vạn nhà dân, trường học, bệnh viện, kho tàng, trụ sở cơ quan, doanh trại quân đội,... bị sụp đổ, tốc mái, hàng trăm thuyền bị đắm, bị vỡ, hàng vạn hecta lúa, màu, cây công nghiệp, rau quả, hàng triệu cây dừa bị gãy đổ, hư hại; hàng vạn tấn lương thực, thực phẩm, hàng hóa, vật tư bị dột ướt, toàn bộ hệ thống điện thoại nội hạt bị đứt; hàng chục cầu cống đường giao thông nông thôn và miền núi hư hỏng. Số người chết trên 60 và số người bị thương trên 300,

Đài Khí tượng thủy văn Nghĩa Bình cảnh báo trước về thời gian và khu vực đổ bộ từ khi bão còn ở cách xa trên 1000km lúc bão vừa mới chớm vào phía tây kinh tuyến 120°E, cùng với sự chỉ đạo chặt chẽ, chủ động phòng chống, thông báo kịp thời và tinh thần chống bão lụt nghiêm túc nên đã hạn chế được thiệt hại; song vì đây là cơn bão khá mạnh nên tổn thất lớn. Theo ước tính sơ bộ của tỉnh, tổng số thiệt hại lên trên 10 tỉ đồng.

Nhận xét:

— Năm 1984 có nhiều bão ảnh hưởng tới Nghĩa Bình: 4 cơn. Điều này gợi nhớ đến các năm 1964, 1978,

Theo số liệu thống kê nhiều năm, số năm có từ 4 cơn bão trở lên ảnh hưởng đến khu vực này chiếm tỉ lệ 4%.

— Năm 1984 có bão «trái mùa» ảnh hưởng đến Nghĩa Bình. Bão ảnh hưởng sớm vào tháng VI.

— Năm 1984 có bão ảnh hưởng rất mạnh đến Nghĩa Bình.

— Nhìn chung mưa do bão gây ra ở Nghĩa Bình trong năm 1984 không lớn; số ngày mưa bão không nhiều; mưa không kéo dài sau bão do không bị ảnh hưởng kết hợp với các nhiễu động gây mưa khác, đặc biệt không bị ảnh hưởng kết hợp với không khí lạnh.

— Cơn bão số 9 đổ bộ trực tiếp vào Nghĩa Bình gây mưa không lớn bằng mưa do bão số 7 đổ bộ vào tỉnh phía nam (Phước Khánh).

— Trong vòng một tháng từ trung tuần tháng X đến thượng tuần tháng XI-1984 ở Nghĩa Bình chịu ảnh hưởng liên tiếp 3 cơn bão số 7, 8 và 9.

TRẬN LŨ LỚN HIỂM THẤY...

(tiếp theo trang 25)

4. Nếu tính tổng nhập lưu tuyến trên: Thái Nguyên, Cầu Sơn, Chũ thì thành phần lũ tham gia đợt này chủ yếu do lũ sông Lục Nam (lũ sông Lục Nam chiếm 47,7%; lũ sông Thương chiếm 27,2% và sông Cầu chiếm 25,4%) (xem bảng 3).

Bảng 3. Tổng lượng lũ tham gia của các sông

Sông	Cầu	Thương	Lục Nam	Đuống
Trạm	Thái Nguyên	Cầu Sơn	Chũ	Thượng Cát
Tổng lượng lũ $W.10^6 m^3$	196,6	211,0	370,0	1609,6

5. Đây là đợt lũ có đỉnh lớn nhất trong năm và cũng là lần thứ 3 đỉnh lũ lớn nhất trong năm xuất hiện sớm vào tháng VI ở hạ lưu sông Thái Bình tại Phả Lại.

6. So sánh đỉnh lũ lớn nhất trong năm thì đỉnh lũ lớn nhất năm nay cao hơn đỉnh lũ 1945 là 2cm và thấp hơn đỉnh lũ 1971 là 1,58cm.